

05.06.2023

Asia/13

§ 379

V 21.6.2023, Valtuutettu Otto Meren aloite Leninipuiston uudelleen nimeämisestä

HEL 2022-013953 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 23.11.2022 Meri Otto Leninipuisto nimettävä uudelleen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Otto Meri ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan mm., että Venäjän hyökättyä kansainvälisen oikeuden vastaisesti itseensä Ukrainaan ovat Turku ja Kotka päättäneet poistaa Leninpatsaat katukuvasta. V.I. Lenin oli yksi Neuvostoliiton oppi-isistä ja Neuvosto-Venäjän johtajista. Lenin käynnistämät vainot jatkuivat myöhemmin Neuvostoliitossa ja häntä pidetään yhtenä maailmanhistorian eniten inhimillistä kärsimystä aiheuttaneista diktaattoreista. Historiaa emme voi muuttaa, mutta meillä on valta vaikuttaa siihen, keiden mukaan kaupunkimme julkisia paikkoja on nimetty. Valtuutetut esittävät, että puisto nimetään uudelleen.

Aloitteesta on saatu nimistötoimikunnan lausunto 15.2.2023.

Nimistötoimikunta ei puoltanut nimenmuutosta. Sen mukaan nimiasiaa on viimeksi käsitelty vuonna 2017, kun Leninipuiston nimeä esitettiin muutettavaksi Ukko-Pekan puistoksi. Lausunnossa todetaan mm., että kaavanimet on tarkoitettu pysyviksi ja niitä on perustelua muuttaa vain, jos esim. selkeys pelastusturvallisuuden kannalta sitä edellyttää, tai koko katu ympäristö merkittäväällä tavalla muuttuu. Toimikunnan mielestä paikannimien sisällöt, merkitykset ja tulkinnat muuttuvat ajassa. Monissa suunnitelluissakin paikannimissä on sellaista sanastoa ja kuvastoa, jota nykyäskäytännön mukaan voidaan pitää kiistanalaisena tai ristiriitaisena. Nimet kuvastavat kuitenkin erityisesti antamishetkeänsä, joten ne ovat muistumia paikan historian vaiheista ja käännteistä eikä kaavanimistön muuttaminen ole hyvä tapa käsitellä ajankohtaisia maailman tapahtumia tai kriisejä.

Nimistötoimikunnan lausunnon jälkeen asiaa käsiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa. Lautakunta palautti asian 28.3.2023 uudelleen valmisteltavaksi äänin 7-6. Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto annettiin 16.5.2023

Puiston ja sen nimeämisen historia

Puisto rakennettiin alunperin puutarhanäyttelyalueeksi 1960-luvun alkuvuosina Helsingin kaupungin ja Helsingin puutarhaseuran yhteistyönä. Puistosuunnitelman alueelle oli laatinut puutarha-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer. Puiston rakentamisesta vastasi hortonomi Pekka Jyränkö, josta tuli myöhemmin Helsingin kaupunginpuutarhuri.

Kaupunginhallitus teki 20.4.1970 päätöksen Leninipuiston (ruotsiksi Leninparken) nimeämisestä Alppiharjun kaupunginosaan V. I. Leninin (1870–1924) mukaan. Päätös perustui loppuvuodesta 1969 tehtyyn valtuustoaloitteeseen, jolla haluttiin nostaa esiin seuraavana vuonna vietettyä Leninin syntymän satavuotisjuhlavuotta ja nimetä jokin katu hänen mukaansa. Valmistelussa päädyttiin kadun- tai aukionnimen sijaan esittämään Kulttuuritalon välittömässä läheisyydessä sijaitsevan, siihen asti nimeämättömän puiston nimeämistä Leninin mukaan. Arkkitehti Alvar Aallon suunnittelema Kulttuuritalo oli vihitty käyttöön vuonna 1958, ja se oli ideoitu kulttuuri- ja järjestötoimintaa varten. Leninipuiston nimi tuli voimaan asemakaavassa nro 6999, jonka sisäasiainministeriö vahvisti 24.9.1974.

Puisto on peruskorjattu laadukkaasti vuosina 2012–2014. Peruskorjauksen tavoitteena oli puiston alkuperäisen hengen säilyttäminen ja palauttaminen. Leninipuisto onkin säilynyt hyvin alkuperäisessä asuunsa, ja se edustaa aikakautensa tyylipiirteitä. Leninipuistolla on suu-

ria maisema-arkkitehtonisia ja kaupunkikuvallisia arvoja, ja myös sen kasvillisuus on erittäin monipuolista.

Lenininpuisto on osa historiallista Eläintarhan puistokokonaisuutta. Alppipuiston ja Leninipuiston muodostamalla puistovyöhykkeellä on ollut ja on edelleen tärkeä merkitys tiiviisti rakennetun Alppilan ja lähi-seudun asukkaiden lähivirkistysalueena sekä tapahtumien, kohtaamisten ja muistojen paikkana.

Tällä hetkellä alueella on voimassa Linnanmäen asemakaava nro 9897, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut vuonna 1995 ja joka on tullut voimaan vuonna 1997. Asemakaavassa Leninipuisto on osoitettu viheralueeksi (VP). Puiston pinta-ala on noin 3,5 hehtaaria ja se on luokiteltu Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöihin.

Kaupunginhallituksen kanta

Lautakunnan näkemyksen mukaan Leninipuisto tulee nimetä uudelleen Leninin hirmutekojen ja Venäjän laajentuneen kansainvälisen oikeuden vastaisen hyökkäyssodan takia. Uuden nimen valmistelussa tulee huomioida, että naiset ovat edelleen aliedustettuja henkilöiden mukaan nimetyissä Helsingin kaupungin julkisissa paikoissa.

Lautakunta esittää, että Leninipuiston nimenmuutos tulisi toteuttaa asemakaavalla, koska kyse on merkittävästä muutoksesta vakiintuneeseen kaavanimistöön. Leninipuiston nimenmuutos olisi mahdollista valmistella joko kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistamisen, Linnanmäen asemakaavan muutoksen tai jonkin muun alueella vireille tulevan asemakaavan muutoksen yhteydessä.

Lautakunta toteaa lisäksi, että 25.4.2023 päivätyssä kuntalaisaloitteessa on esitetty nimiehdotus, jonka mukaan puisto tulisi nimetä Lotta Svärdin puistoksi. Nimiehdotus tulee käsitellä ja arvioida uuden nimen valmistelun yhteydessä.

Asiaa käsiteltäessä lautakunta äänesti kahdesti: Ensimmäisessä äänestyksessä äänestettiin nimen jättämisestä ennalleen, ja toisessa nimen muuttamisen kiirehtimisestä jo vuonna 2023 tehtäväksi, mutta nämä ehdotukset jäivät vähemmistöön. Äänestykset ilmenevät päätöshistoriasta. Kaupunginhallituksen kanta vastaa lautakunnan enemmistön kantaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että nimenmuutoksen valmistelun on tarkoituksenmukaista tapahtua kaavaprosessissa.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginvaltuustossa käsitellään vastaus aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 val-

05.06.2023

Asia/13

tuutettua. Kaupunginhallituksen on esitettävä antamansa vastaus käsiteltäväksi kaupunginvaltuustossa viimeistään kahdeksan kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 23.11.2022 Meri Otto Leninipuisto nimettävä uudelleen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.05.2023 § 273

HEL 2022-013953 T 00 00 03

Hankenumero 5264_225

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

23.11.2022 tehdyssä valtuutettu Otto Meren ja 24 muun valtuutetun valtuustoaloitteessa esitetään Leninipuiston nimeämistä uudelleen. Kaupunkiympäristön toimiala on pyytänyt asiasta nimistötoimikunnan lausunnon.

Kaupunkiympäristölautakunnan näkemyksen mukaan Leninipuisto tulee nimetä uudelleen Leninin hirmutekojen ja Venäjän laajentuneen kansainvälisen oikeuden vastaisen hyökkäyssodan takia. Uuden nimen valmistelussa tulee huomioida, että naiset ovat edelleen aliedustettuja henkilöiden mukaan nimetyissä Helsingin kaupungin julkisissa paikoissa.

Lautakunta esitti, että Leninipuiston nimenmuutos tulisi toteuttaa asemakaavalla, koska kyse on merkittävästä muutoksesta vakiintuneeseen kaavanimistöön. Leninipuiston nimenmuutos olisi mahdollista valmistella joko kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistamisen,

Linnanmäen asemakaavan muutoksen tai jonkin muun alueella vireille tulevan asemakaavan muutoksen yhteydessä.

Lenininpuiston historia

Kaupunginhallitus on 20.4.1970 tehnyt päätöksen Leninipuiston nimeämisestä Alppiharjun kaupunginosaan V. I. Leninin (1870–1924) mukaan. Päätös perustui loppuvuodesta 1969 tehtyyn valtuustoaloitteeseen, jolla haluttiin nostaa esiin seuraavana vuonna vietettyä V. I. Leninin syntymän satavuotisjuhlavuotta ja nimetä jokin katu hänen mukaansa. Valmistelussa päädyttiin kadun- tai aukionnimen sijaan esittämään siihen asti nimeämättömän puiston nimeämistä Kulttuuritalon välittömään läheisyyteen Alppiharjun kaupunginosaan. Arkkitehti Alvar Aallon suunnittelema Kulttuuritalo oli vihitty käyttöön vuonna 1958, ja se oli ideoitu kulttuuri- ja järjestötoimintaa varten. Leninipuiston nimi tuli voimaan asemakaavassa nro 6999, jonka sisäasiainministeriö vahvisti 24.9.1974.

Lenininpuistoksi nimetty puisto rakennettiin puutarhanäyttelyalueeksi 1960-luvun alkuvuosina Helsingin kaupungin ja Helsingin puutarhaseuran yhteistyönä. Puistosuunnitelman alueelle oli laatinut puutarha-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer. Puiston rakentamisesta vastasi hortonomi Pekka Jyränkö, josta tuli myöhemmin Helsingin kaupunginpuutarhuri. Puisto on peruskorjattu laadukkaasti vuosina 2012–2014. Peruskorjauksen tavoitteena oli puiston alkuperäisen hengen säilyttäminen ja palauttaminen. Leninipuisto onkin säilynyt hyvin alkuperäisessä asuunsa, ja se edustaa aikakautensa tyylipiirteitä. Leninipuistolla on suuria maisema-arkkitehtonisia ja kaupunkikuvallisia arvoja, ja myös sen kasvillisuus on erittäin monipuolista.

Lenininpuisto on alun perin osa historiallista Eläintarhan puistokokonaisuutta. Alppipuiston ja Leninipuiston muodostamalla puistovyöhykkeellä on ollut ja on edelleen tärkeä merkitys tiiviisti rakennetun Alppilan ja lähiseudun asukkaiden lähivirkistysalueena sekä tapahtumien, kohtaamisten ja muistojen paikkana.

Kaavatilanne

Tällä hetkellä Alppiharjun (12.) kaupunginosassa Alppilan osa-alueella sijaitsevan Leninipuiston (ruotsiksi Leninparken) alueella on voimassa Linnanmäen asemakaava nro 9897, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 17.10.1995 ja joka on tullut voimaan 14.3.1997. Asemakaavassa Leninipuisto on osoitettu viheralueeksi (VP). Puiston pinta-ala on noin 3,5 hehtaaria. Puisto on luokiteltu Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöihin.

Kuntalaisaloite

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Lisäksi lautakunta toteaa, että 25.4.2023 päivätyssä kuntalaisaloitteessa (liite 3) esitetty nimiehdotus Lotta Svärd -puisto Leninipuiston nimeksi tulee käsitellä ja arvioida uuden nimen valmistelun yhteydessä.

Käsittely

16.05.2023 Ehdotuksen mukaan

Palautusehdotus:

Tuomas Nevanlinna: Korvataan lausuntoehdotuksen kohdat 3) ja 4) tekstillä: "Leninipuiston nimi on useiden helsinkiläisten sukupolvien tuntema ja käyttämä; se on osa kaupungin historiallista, kerroksellista nimimaisemaa ja yhteistä helsinkiläistä kokemusta. Ilmiasunsa lisäksi Leninipuiston nimi kantaa merkityksiä, joita voi olla vaikea tulkita nykyhetkestä käsin. Paikannimet heijastavat antamishetkensä ajatusmaailmaa, ilmapiiriä ja ajankuvaa. Tässä hetkessä hankalaltakin tuntuvan kaavanimen säilyttäminen ja sen taustojen tunteminen lisää ymmärrystä nimeämishetkeä, nimenantoperusteita ja niitä ihmisiä kohtaan, jotka nimen aikana ovat antaneet. Samalla nämä muistumat kertovat historiasta tuleville sukupolville. Maaliskuussa 2023 lautakuntakäsittelyyn tulevassa Helsingin kulttuuriympäristöohjelman 2023–2028 luonnoksessa todetaan, että kulttuuriympäristöön kuuluu kerroksellisuus ja muutos, mutta myös pysyvyys. Tämän voidaan tulkita koskevan myös paikannimistöä, joka on yhteistä, aineetonta kulttuuriperintöämme. Edellä esitettyyn viitaten ja ottaen huomioon Leninipuiston nimen ikä ja vakiintuneisuus, nimen kulttuuri- ja aatehistoriallinen arvo, nimistösuunnittelun periaatteet sekä puiston sijainti ja kaupunkikuvalinen merkitys, Leninipuiston nimen muuttamiselle ei ole perusteita. Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että nimenmuutosta ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä valmistelemaan."

Kannattaja: Mia Haglund

Vastaehdotus:

Otto Meri: Korvataan lausuntoehdotuksen kohta (4) kuulumaan seuraavasti: "Lautakunta esittää, että Leninipuiston nimen muuttamiseen ryhdytään viivytyksettä siten, että puiston nimi muutetaan vuoden 2023 aikana."

Kannattaja: Risto Rautava

1 äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Tuomas Nevanlinnan palautusehdotuksen mukaisesti.

Jaa-äännet: 8

Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö, Otto Meri, Jenni Pajunen, Mika Raatikainen, Risto Rautava

Ei-äännet: 4

Mia Haglund, Olli-Pekka Koljonen, Tuomas Nevanlinna, Amanda Pasanen

Tyhjä: 1

Sami Kuusela

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 8–4 (1 tyhjä).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 7

Mia Haglund, Otso Kivekäs, Olli-Pekka Koljonen, Sami Kuusela, Oona Käyhkö, Tuomas Nevanlinna, Amanda Pasanen

Ei-äännet: 6

Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otto Meri, Jenni Pajunen, Mika Raatikainen, Risto Rautava

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 7–6.

28.03.2023 Palautettiin

21.03.2023 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 09 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi

Hanna Ikonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 64796
hanna.ikonen(a)hel.fi

Kaisa Solin, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 34757
kaisa.solin(a)hel.fi

Paula Leiwo, arkkitehti, puhelin: 09 310 23637
paula.leiwo(a)hel.fi

Santeri Nuotio, arkkitehti, puhelin: 09 310 76696
santeri.nuotio(a)hel.fi

Kerttu Kurki-Issakainen, johtava arkkitehti, puhelin: 09 310 37349
kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi

Nimistötoimikunta 15.02.2023 § 19

HEL 2022-013953 T 00 00 03

Lausunto

Käsittelimme valtuutettu Otto Meren ja 24 muun allekirjoittajan 23.11.2022 tekemää valtuustoaloitetta, jossa esitetään Leninipuiston nimeämistä uudelleen.

Olemme käsitelleet Leninipuistoa koskevaa nimiasiaa edellisen kerran 15.11.2017 § 38, kun annoimme kielteisen lausunnon Leninipuiston nimenmuutosta Ukko-Pekan puistoksi koskevasta Sinisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta. Helsingin kaupungin nimistösuunnittelun periaatteet ja suhtautuminen asemakaavassa vahvistuneen kaavanimistön muuttamiseen eivät ole tämän jälkeen muuttuneet. Pääperiaatteena on ollut, että käytössä olevia kaavanimiä ei muuteta, ellei nimenmuutosta puolla esimerkiksi jokin pelastusturvallisuuteen tai liikennejärjestelyiden perusteellisiin muutoksiin liittyvä syy, mikä oli perusteena esimerkiksi Sörnäisten rantatien Hakaniementorin puoleisen pään nimen muuttamisessa Miina Sillanpään kaduksi vuosina 2021–2022.

Nimistösuunnittelu on osa pitkäjänteistä kaupunkisuunnittelua, ja kaupunkiympäristössä tarvittavat nimet suunnitellaan asemakaavoituksen yhteydessä. Nimistön ensisijainen tarkoitus on opastaa ja yksilöidä paikkoja. Kaavanimistö on parhaimmillaan mahdollisimman muuttumaton ja pysyvä, jotta se täyttää tämän tärkeimmän funktion ja toimii myös siltana sukupolvien välillä. Helsingin vakiintunutta ja historiallista nimistöä on onnistuneesti säilytetty myös poliittisten tilanteiden muuttuessa, mikä tekee kaupunkimme nimistöstä kerroksellista ja arvokasta. Leninipuisto on nimetty kaupunginhallituksen päätöksellä vuonna 1970, ja se on vakiintunut Helsingin nimistöön.

Paikannimien sisällöt, merkitykset ja tulkinnat muuttuvat ajassa. Monissa suunnitelluissakin paikannimissä on sellaista sanastoa ja kuvastoa, jota nykykäsityksen mukaan voidaan pitää kiistanalaisena tai ristiriitaisena. Nimet kuvastavat kuitenkin erityisesti antamishetkeänsä, joten ne ovat muistumia paikan historian vaiheista ja käännteistä.

05.06.2023

Asia/13

Näkemyksemme mukaan vakiintuneen kaavanimistön muuttaminen ei ole hyvä tapa käsitellä edelleen käynnissä olevia, ajankohtaisia maailman tapahtumia tai kriisejä.

Nimistötoimikunta toteaa lausuntonaan, että nimistösuunnittelun näkökulmasta Leninipuiston nimen muuttaminen ei ole suositeltavaa.

Käsittely

Maria Vidberg toi esiin eriäviä näkemyksiä asian käsittelyn aikana.

Nimistötoimikunta päätti tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta heti kokouksessa.

18.01.2023 Pöydälle

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566